

Zbraslavská kronika

V letech 1305-1339 vzniká v cisterciáckém klášteře na Zbraslavi dílo pod názvem: **Chronicon aulae regiae**. Tato latinsky psaná kronika je dílem dvou opatů – **Oty z Durynska** a **Petra z Žitavy**. Patří mezi významné prameny předhusitské doby a skládá se ze tří knih. Samotný styl knih se během vzniku kroniky mění, první kniha má tématický charakter, další dvě mají spíše prvky análů. V kronice se objevují citace ze současné diplomatiky a pro události předcházející čerpá z Kosmovy kroniky. Knihu zdobí 4000 veršů tzv. hexametry. Z rukopisů považujeme za nejvýznamnější ty z vatikánské knihovny a jihlavský. Kronika byla později pramenem pro Františka Pražského – kronikáře doby Karla IV.

Zbraslavský klášter, založený Václavem II. roku 1292, byl významným církevním a kulturním centrem, který lze stavět na úroveň kláštera na Břevnově. Prestiž Zbraslavi byla ještě více umocněna tím, že si ji král Václav II. vybral jako místo svého posledního odpočinku. Řád cisterciáků byl převážně německé národnosti a ani u autorů kroniky, opatů Oty a Petra Žitavského, tomu nebylo jinak.

Autoři

Ota přichází na Zbraslav jako novic z kláštera v Sedleci u Kutné Hory. Svůj úřad opata zastává od roku 1297 (kdy odstupuje opat Konrád) a je prvním autorem díla. Kroniku však začíná psát až po smrti Václava II. (1305), kterého v díle vyzdvihuje a představuje jej jako ideálního panovníka. Nejedná se tedy o čistě klášterní kroniku, ale autor chce věnovat místo počátkům konventu a také oslavě zakladatele. Ota umírá v březnu roku 1314. Za svůj život stihne sepsat události let 1252-1294 (končí 51. kapitolou).

Zřejmě roku 1314 se ujímá pokračování Petr Žitavský (od r. 1316 opatem), který však kronice dává jiný koncept. Věnuje pozornost nejen událostem, které se týkají celého českého království, ale i těm z blízkého zahraničí. Nespornou výhodou Petra Žitavského je jeho přímý kontakt s událostmi a významnými osobami tehdejší doby. Účastní se korunovace Václava II., dohody o nástupu Jana Lucemburského na český trůn a je důvěrníkem Elišky Přemyslovny. Petr nejprve dokončuje životopis Václava II., poté se věnuje Rudolfovi Habsburskému a událostem dalším. Poslední záznam v kronice je z roku 1338. Zajímavostí je, že Petr některé zprávy zaznamenával přímo a některé až když dospěly k výsledku, tedy s odstupem. Navíc zřejmě i slohově upravil starší části sepsané Otou. Po Petrově smrti již kronika dále nepokračuje.

Knihy

Knihy první

První kniha, započatá Otou a dokončená Petrem, se věnuje nejprve několika zprávám o Přemyslu Otakarovi II., poté se soustřeďuje na život Václava II., který však už dokončí Petr. Pokračuje líčením doby Václava III., interregnem Rudolfa Habsburského a Jindřicha Korutanského, nástupem Lucemburků na český trůn a zmínky o Jindřichu VII. V posledních kapitolách je vyprávění o smrti papeže Klimenta V. a také o zrušení řádu Templářů. První část není psána chronologicky, informace jsou řazeny podle jejich významu (dle autora). Má 130 kapitol (v roudnickém rukopisu 131). Její dokončení bylo zřejmě způsobeno jmenováním Petra opatem.

Knihy druhá

Druhá kniha začíná rokem 1317 a sahá až do roku 1333. Text je koncipován spíše ve formě análů, tedy chronologicky. Kniha se celkem skládá z 30 kapitol. Nalezneme v ní události vlády Jana Lucemburského, včetně autorova zklamání z počátečního nadějného očekávání nástupu Lucemburků na český trůn, jsou patrné sympatie k Elišce Přemyslovně (ve své kritice se jí nikdy nedotýká). Druhá kniha neopomíná spory českého krále s Ludvíkem Bavorem, smrt arcibiskupa Petra z Aspeltu a události okolních zemí. Druhá kniha je dovedena až k Janově tažení do Itálie.

Knihy třetí

Třetí kniha (započatá rokem 1333) je zahájena líčením o návratu Karla (později Karla IV.), kterému Petr Žitavský přikládá velký význam a naději do budoucnosti. Další kapitoly knihy se však opět vrací k prostému zápisu událostí. Nalezneme zde záznam o Janově druhém sňatku s Beatrix Bourbonskou či o smrti Elišky Rejčky. Poslední zpráva, která se v kronice nachází, je datována na únor roku 1338.

Prameny

Petra Žitavského Kronika zbraslavská, FRB IV, Josef Emler (ed.), Praha 1884, s. 3-337.

Překlady

HEŘMANSKÝ, F. - MERTLÍK, R.: *Zbraslavská kronika*, Praha 1976.

HEŘMANSKÝ, F. - FIALA, Z.: *Kronika zbraslavská*, Praha 1952

Literatura

ANTONÍN, R.: *Zahraniční politika krále Václava II. v letech 1283-1300*, Brno 2009.

NECHUTOVÁ, J.: *Latinská literatura českého středověku do roku 1400*, Praha 2000, s. 131-136.

Marek Lichter